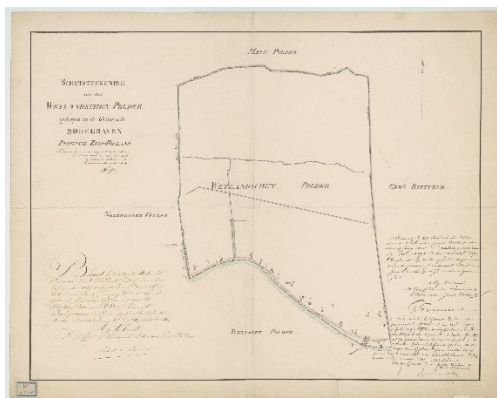

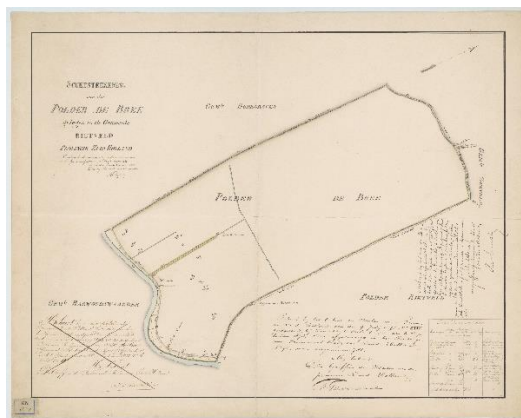
INVENTARIS

van de archieven van

DE POLDER WEIJLAND, 1723-1878,

DE POLDER DE BREE, (1640) 1665-1878

en

DE POLDER WEIJLAND EN DE BREE, (1871) 1878-1974

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING

Grondgebied	5
Geschiedenis	5
Bestuur en organisatie	6
Het archief en de inventarisatie	7

INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN DE POLDER WEIJLAND, 1723-1878

STUKKEN VAN ALGEMENE AARD	9
STUKKEN BETREFFENDE AFZONDERLIJKE ONDERWERPEN	
A. Bestuur	9
B. Personeel	9
C. Eigendommen	10
D. Financiën	
1. Begrotingen en rekeningen	10
2. Omslag en inning van waterschapslasten	10
E. Verhouding tot hogere organen	11
F. Molen en gemaal	
1. Watermolen	11
2. Gemaal	11

INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN DE POLDER DE BREE, (1640) 1665-1878

STUKKEN VAN ALGEMENE AARD	12
STUKKEN BETREFFENDE AFZONDERLIJKE ONDERWERPEN	
A. Grondgebied en bestuursinrichting	12
B. Bestuur	12
C. Financiën	
1. Begrotingen en rekeningen	12
2. Omslag en inning van waterschapslasten	12
3. Geldleningen	13
D. Archief	13
E. Keur	13
F. Watermolen en gemaal	

INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN DE POLDER WEIJLAND EN DE BREE, (1871) 1878-1974

STUKKEN VAN ALGEMENE AARD	14
STUKKEN BETREFFENDE AFZONDERLIJKE ONDERWERPEN	
I ORGANISATIE	
A. Grondgebied en bestuursinrichting	14
B. Bestuur	14
C. Personeel	15
D. Eigendommen	16
E. Financiën	
1. Begrotingen en rekeningen	16
2. Omslag en inning van waterschapslasten	16
3. Geldleningen	17
F. Archief	18
G. Verhouding tot hogere organen	18
II. TAAKUITVOERING	
A. Toezicht	

	1. Keur	18
	2. Vergunningen	19
B.	Beheer en onderhoud van waterstaatswerken	
	1. Waterstand	20
	2. Waterkeringen	20
	3. Gemaal en machinistenwoning	20
CONCORDANS		21

INLEIDING

Grondgebied

De polder Weijland en de polder De Bree waren in oorsprong twee zelfstandige polders, gelegen tussen Woerden en Bodegraven ten noorden van de Oude Rijn. De polder Weijland lag in de gemeente Bodegraven. Hij werd ten noorden begrensd door de Meijepolder, ten oosten door de polder De Bree, ten zuiden door de Oude Rijn en ten westen door de Noordzijdepolder. De polder Weiland had een oppervlakte van circa 430 hectare. De polder De Bree lag in de gemeente Rietveld en werd ten noorden begrensd door het waterschap Zegveld, ten oosten door de polder Rietveld, ten zuiden door de Oude Rijn en ten westen door de polder Weijland. De oppervlakte van de polder De Bree besloeg circa 345 hectare. Per 1879 werden de polders samengevoegd tot één polder met een oppervlakte van circa 775 hectare, gelegen onder de gemeentes Bodegraven en Rietveld en na de gemeentelijke herindeling van 1964 in zijn geheel onder de gemeente Bodegraven.

De polders vielen vanaf 1322 binnen een overkoepelend hoogheemraadschap, het Groot-Waterschap van Woerden. Het Groot-Waterschap was onderverdeeld in vijf deelgebieden of kerspels; Weijland en De Bree behoorden tot het kerspel, na 1858 het district Bodegraven.

Geschiedenis

De polders Weijland en De Bree zijn in de twaalfde en dertiende eeuw in cultuur gebracht in het kader van de 'Grote Ontginning' van het Stichts-Hollands grensgebied. De drassige en met bossen begroeide gronden werden door de bisschop van Utrecht, toendertijd de landsheer van deze regio, in ontginning uitgegeven aan kolonisten, die het woeste land ontwaterden en voor landbouw geschikt maken. Het ontginningsgebied werd ingedijkt en het overtollig polderwater werd via gegraven sloten afgevoerd naar de Oude Rijn. De ontginningsblokken ten noorden van de Rijn werden aan de noordkant begrensd door een al aanwezige, door de natuur gevormde, kade, later de Rietveldse- en Meijekade genoemd, terwijl ze ten zuiden werden afgeschermd door de lage Rijndijk. Het drooggelegde en ontgonnen land werd in gebruik genomen voor landbouw: er werd graan, rogge en hennep geteeld.

De natuurlijke afwatering via sloten ging een paar eeuwen goed, maar gedurende die periode begon het land in te klinken en kwam het lager te liggen dan de Oude Rijn, waardoor het water niet meer vanzelf naar beneden liep. De oplossing werd gevonden in het bouwen van windmolens.

Wanneer de polders Weijland en De Bree hun eerste windmolens kregen is niet zeker, maar op een polderkaart van Floris Balthasarsz van Berckenrode uit circa 1615 staan er al molens vermeld op dezelfde locaties waar tot in de negentiende eeuw de poldermolens hebben gestaan. De molen van Weijland stond ongeveer op de plaats waar het latere gemaal van Weijland en de Bree kwam te staan, terwijl de molen van De Bree ver in het land, iets ten noordwesten van het adres De Bree 26 te lokaliseren is. Het waren wipmolens en ze waren allebei via een lange uitwateringsvliet verbonden met de Oude Rijn; het overtollig water uit de polders werd door de molens op de Oude Rijn uitgemalen. Van de molen van De Bree is bekend, dat die in 1674 geheel is vernieuwd, waarschijnlijk is de voorganger verloren gegaan in het Rampjaar 1672. Hoewel er over de oudste molens van Weijland geen gegevens zijn is het niet zeker, maar wel aannemelijk dat ook die door de Franse troepen beschadigd of wellicht verbrand is.

In de nacht van 1 op 2 september 1876 brandde de poldermolen van Weijland geheel af. Dit was voor het polderbestuur de directe aanleiding voor de plannen tot het oprichten van een stoomgemaal in samenwerking met de buurpolder De Bree. Eind december 1876 besloten beide polders tot het oprichten van een gemeenschappelijk gemaal op de plek van de afgebrande molen van Weijland. Het werk werd, na een mislukte openbare aanbesteding, onderhands aanbesteed aan de aannemer Willem van der Roest uit Oudewater voor de bouw van het machinegebouw en een machinistenwoning en aan de ijzergieterij De Prins van Oranje in Den Haag voor de plaatsing van de stoommachine. De totale kosten beliepen 30.000 gulden. Op 3 december 1877 werd het gemaal officieel in gebruik genomen. Bijna een jaar later, in september 1878, besloten Provinciale Staten per 1879 samen te voegen tot één polder Weijland en De Bree.

Het gemaal heeft tot 1914 gefungeerd op stoomkracht. Omdat tijdens de eerste wereldoorlog de kolen schaars en duur werden en het gemaal daarnaast gebreken ging vertonen besloot het polderbestuur de aandrijving te

vervangen door een zuiggasmotor. Die werd op zijn beurt in 1953 ingeruild voor een dieseloliemotor. Bij de opheffing van de polder per 1 januari 1975 was het gemaal nog in gebruik. In 1995 werd het gemaal door het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden vervangen door een nieuw gemaal voor het gebied van de voormalige polder Weijland en De Bree en de voormalige Meijepolder op de plaats van het oude gemaal van de Meijepolder. Het gemaal werd ontmanteld, de machinistenwoning werd verkocht.

In de jaren '60 van de vorige eeuw bleek de organisatiestructuur van de waterschappen niet meer te voldoen aan de eisen, die aan schoon water, droge voeten en veilige dijken gesteld werden. Dat leidde ertoe, dat overal in Nederland kleine waterschappen en polders werden samengevoegd of opgenomen in grotere verbanden. Met ingang van 1 januari 1975 kwam er daardoor ook een eind aan het zelfstandig bestaan van de polder Weijland en de Bree. Met circa dertig andere polders en waterschappen ging de polder op die datum op in een nieuw ingericht Groot-Waterschap van Woerden.

Bestuur en organisatie

Zowel het bestuur van de polder Weijland als dat van de polder De Bree bestond vanaf de zeventiende eeuw uit twee heemraden onder leiding van de schout van Bodegraven respectievelijk de schout van Rietveld-en-de Bree. Zij zorgden voor het beheer en onderhoud van de watermolens en molenvlieten en controleerden of de landeigenaars en boeren hun deel van de Lage Rijndijk en de Meijekade en Rietveldsekade en de sloten in goede staat en op diepte hielden. Dat deden zij aan de hand van schouwreglementen. De oudst bekende schouwbrief van de polder Weijland dateert van 1609 en bevindt zich in het archief van het Groot-Waterschap van Woerden; in het archief van de polder De Bree is een afschrift aanwezig van de schouwbrief van 1659 van die polder.

Halverwege de negentiende eeuw werden er overal in Zuid-Holland nieuwe reglementen vastgesteld voor hoogheemraadschappen en polders. Ook de polders Weijland en De Bree kregen elk een nieuw Bijzonder Reglement, in respectievelijk 1857 en 1858. Het dagelijks bestuur bestond voortaan uit een voorzitter met de titel van schout en twee bestuursleden, die heemraden werden genoemd. Toen de polders in 1877 een gezamenlijk stoomgemaal bouwden vonden Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, dat het doelmatiger en juridisch beter zou zijn om de twee polders tot één nieuwe samen te voegen. Aldus geschiedde door vaststelling van een nieuw Bijzonder Reglement bij besluit van Provinciale Staten van 9 juli 1878, ingaande 1 januari 1879.

De gezamenlijke grondeigenaars (de 'stemgerechtigde ingelanden') in de polder kwamen onder normale omstandigheden één keer en in bijzondere situaties meerdere keren per jaar met het dagelijks bestuur bijeen om over de belangrijke zaken te beslissen, zoals de vaststelling van de begroting en de rekening, het benoemen van bestuursleden en personeel, de bouw of renovatie van het gemaal, het aangaan van geldleningen en het uitvoeren van grotere, dus duurdere werken aan de eigendommen van de polder. De ingelanden hadden meer of minder stemrecht op basis van hun grondbezit in de polder.

Het polderbestuur bestond vanaf 1879 uit een voorzitter en vier heemraden, waarvan er twee het polderdeel Weijland en twee het polderdeel De Bree vertegenwoordigden. Zij voerden de administratie, gaven vergunningen af op grond van de door hen opgestelde keur of politieverordening en controleerden, net als voorheen, de dijken, kades en sloten in de polder. Ook beheerden ze het gemaal met de machinistenwoning, de molenvliet, -kade en -brug in de Rijksstraatweg (de lage Rijndijk) en enkele percelen land. Ook de aansturing van het personeel van de polder behoorde tot hun taken.

De functie van schout of voorzitter werd na 1879 altijd vervuld door één van de grotere grondeigenaars in de polder, vaak al met een aantal jaren ervaring als heemraad. Voorheen werd die functie in de afzonderlijke polders uitgeoefend door de schouten en, na 1825, de burgemeesters van Bodegraven en van Rietveld-en-de Bree. De schout werd na 1858, net als de heemraden, gekozen door en uit de gezamenlijke stemgerechtigde ingelanden.

De vergaderingen van het polderbestuur met de gezamenlijke ingelanden vonden vanaf 1879 plaats in het café 'Het Grauwe Paard' in Nieuwerbrug aan den Rijn; de besprekingen van het dagelijks bestuur waren meestal ten huize van de voorzitter of een van de heemraden.

De belangrijkste administratieve ambtenaren van de polder waren de secretaris en de penningmeester. Tot 1940 werden die functies door dezelfde persoon uitgevoerd, tussen 1879 en 1914 door de gemeentesecretaris van Bodegraven Dirk Eikelenboom en van 1914 tot 1940 door de gemeentesecretaris van Rietveld Uilke Jacob ten Hoeve. In 1940 kreeg die het aan de stok met Gedeputeerde Staten omdat hij zijn financiële administratie wegens drukke werkzaamheden niet direct kon of wilde laten controleren door een daarvoor naar Woerden gereisde provinciale ambtenaar. Het leidde tot een conflict tussen het polderbestuur, die zijn penningmeester volop steunde, en de provincie; dat resulteerde in ontslagname als penningmeester door de zich in zijn eer gekwetst voelende Ten Hoeve. Hij bleef wel in functie als secretaris van de polder. Zijn opvolger werd Izaak Sluijk, in het dagelijks leven werkzaam als administrateur bij een veevoederfabriek; hij verenigde in 1967 de functie van secretaris weer met die van penningmeester.

Naast de administratieve ambtenaren stonden er tot 1877 nog een molenaar, vanaf 1877 een machinist, en een bode op de loonlijst. De machinist bewoonde de bij het gemaal staande woning. De functie van polderbode werd soms door de gemeentebode van Bodegraven, soms door een veldwachter of door een familielid van de machinist uitgeoefend. Ook was er nog korte tijd sprake van een polderopzichter, meestal op momenten dat er nieuwbouw of verbouw moest worden gepleegd aan het gemaal of de machinistenwoning.

BESTUURSLEDEN VAN DE POLDER WEIJLAND EN DE BREE

Voorzitter

1879-1887 S. Verlaan
1887-1911 W. Kok
1912-1925 C. Verkleij
1925-1927 N. Breedijk
1927-1940 W. van der Wind
1940-1955 A. van Baren
1955-1974 P. de Jong

Secretaris

1879 L. Goldberg
1879-1914 D. Eikelenboom
1914-1955 U.J. ten Hoeve
1955-1974 I. Sluijk

Penningmeester

1879 L. Goldberg
1879-1914 D. Eikelenboom
1914-1940 U.J. ten Hoeve
1940-1967 E. van Eck
1967-1974 I. Sluijk

Heemraden

1879-1887 W. Kok	1879-1883 C. Verkleij	1879-1899 F. Moons	1879-1887 C. Verheul
1887-1911 G. de Kruijf	1883-1887 B. van Hoorn	1899-1911 P. van den Bosch	1887-1893 S. Prins Dz
1911-1926 J. Op 't Landt	1888-1900 P. Verduijn	1911-1933 F. Moons	1893-1901 G. Vroege
1926-1939 W. Kooijman	1900-1906 P. van Dam Pz	1933-1957 F.H. van den Bosch	1901-1912 C. Verkleij
1939-1951 E.G. Zwanenburg	1906-1925 N. Breedijk	1957-1974 J. Boere	1912-1930 J. Blok
1951-1974 M.G. Kromwijk	1925-1930 C. Lagerweij		1930-1940 A. van Baren
	1930-1947 P. Breedijk		1940-1966 C. van Dam
	1947-1955 P. de Jong		1966-1974 P.A. van Dam Cz
	1955-1974 A. Breedijk Pz		

MACHINISTEN

1877-1878 Adr. Gelderblom
1878-1901 A. Gelderblom
1901-1932 J. Zaal
1933-1974 W. de Vries

HET ARCHIEF EN DE INVENTARISATIE

De archieven van de afzonderlijke polders en later de gecombineerde polder Weijland en De Bree werden beheerd door de secretaris van de polder. Over het beheer van die archieven tot in de negentiende eeuw is weinig bekend. Het aantal bewaard gebleven archiefstukken van de polder Weijland is gering en dateert grotendeels van na 1800, meer specifiek van na 1870. In mei 1870 ging een groot deel van de Bodegraafse gemeente- en polderarchieven verloren bij de grote dorpsbrand; de woning van gemeentesecretaris Leendert Goldberg, ook secretaris van de die polders, brandde af inclusief de in zijn huis ondergebrachte documenten. Van de polder De Bree tot 1879 zijn wat meer bescheiden bewaard; dat archief was ondergebracht ten huize van de burgemeester-secretaris van Rietveld te Woerden.

Na de oprichting van de polder Weijland en De Bree in 1879 werd de gemeentesecretaris van Bodegraven D. Eikelenboom poldersecretaris en -ontvanger. Hij was dat ook voor een aantal andere polders in Bodegraven en na zijn overlijden in 1914 bleef een deel van het polderarchief op het raadhuis in Bodegraven, waar het was ondergebracht, bleef liggen. Zijn opvolger als secretaris-penningmeester van de polder Weijland en De Bree, gemeentesecretaris U.J. ten Hoeve van Rietveld, bewaarde het archief op de gemeentesecretarie van Barwoutswaarder, Waarder en Rietveld, die in Woerden stond. Ten Hoeve ontdekte in 1928 dat een deel van het polderarchief nog altijd in Bodegraven lag en schakelde de hoofdcommies Van Rheineck Leijssius van het Algemeen Rijksarchief in om die stukken naar Woerden te krijgen, naar gebleken is met succes.

In september 1958 stuurde de Provinciaal Archiefinspecteur in Zuid-Holland Van der Gouw een pakketje naar poldersecretaris Sluijk. De inhoud bestond uit enkele rekeningen van de polder Weijland uit het eerste kwart van de negentiende eeuw, die in het Algemeen Rijksarchief waren gevonden. Het pakje ging vergezeld van een brief met het (dwingend?) advies: "U kunt deze stukken onuitgepakt in de polderkist leggen". Deze polderkist wordt als 'archiefkist' ook vermeld op de lijst van stukken, die secretaris Ten Hoeve in 1955 aan zijn opvolger overdroeg; het zal een grote houten kist zijn geweest, die bij Sluijk thuis, in Barwoutswaarder, heeft gestaan. Op deze lijst staat het merendeel van de archiefstukken vermeld uit de periode tot dat jaar, die ook in deze inventaris zijn beschreven.

In 1967 besloten de zeventien Hollandse polders binnen het Groot-Waterschap, op aandringen van de Provinciaal Archiefinspecteur, om hun archieven in bewaring te geven aan het Groot-Waterschap van Woerden. In dat jaar was er een goedgekeurde archiefbewaarplaats gereed gekomen in het Gemeenlandshuis aan de Havenstraat. In deze ruimte heeft het archief van de polder Weijland en De Bree gestaan tot kort na de opheffing van het Groot-Waterschap per 1 januari 1995. Het archief werd kort daarna overgebracht naar de archiefbewaarplaats van het Streekarchief Rijnstreek (thans RHC Rijnstreek en Lopikerwaard) in het gemeentehuis van Woerden.

In 1965 vervaardigde J.H. Streefland, werkzaam bij de Provinciale Inspectie der Archieven in Zuid-Holland, ter voorbereiding op de overbrenging van het archief naar de archiefbewaarplaats in Woerden een archiefinventaris. Daaruit blijkt, dat er van de archieven van de oude polders Weijland en De Bree tot 1878 niet veel meer resteerde. De inventarisatie van de oudste gemeentelijke archieven van Rietveld in 1985-1986 leverde een aanzienlijk aantal stukken op, die tot het polderarchief van De Bree behoorden en die naar dat archief zijn overgebracht. De oudste stukken van Weijland zijn, zoals vermeld, voor het merendeel in 1870 verloren gegaan. In het archief van de Meijepolder onder Bodegraven is een aantal stukken uit het begin van de negentiende eeuw met betrekking tot de verpachting van land en de eedsaflegging door heemraden voor alle of voor enkele Bodegraafse polders gezamenlijk aangetroffen, waarnaar in de hiernavolgende inventaris ook wordt verwezen.

Pas na de inwerkingtreding van het Bijzonder Reglement van 1878 is het archief redelijk compleet. De belangrijkste series als notulen, begrotingen en rekeningen zijn volledig bewaard gebleven en ook over de bouw van het gemaal en de totstandkoming van de keuren is het nodige materiaal te vinden.

De inventarisatie van Streefland in 1965 besloeg het archief tot circa 1955. Van het archief over de jaren 1955-1974 was slechts een zeer globale magazijnlijst aanwezig. Om het complete archief toegankelijk te maken en ook de hierboven genoemde afgedwaalde stukken uit het gemeentelijk archief van Rietveld te verwerken is besloten het gehele archief te (her)inventariseren in een klassieke inventaris. De oorspronkelijke indeling, zoals toegepast door Streefland, is hier en daar iets aangepast. Ook is er nog een kleine hoeveelheid archiefmateriaal vernietigd op basis van de daarvoor geldende richtlijnen uit 1984 en 1993. Dit betreft vooral circulaires, bescheiden met betrekking tot de pensioenvoorziening van personeel en vergunningen, verstrekt door andere organen en ter kennisname gezonden aan het polderbestuur. Aan de inventaris is een concordans toegevoegd vanuit de inventaris van Streefland.

Het archief van de polder Weijland en De Bree staat bij het RHC geregistreerd onder beheernummer H117. De omvang van het archief beslaat 1,5 meter. De archieven verkeren thans in redelijk tot goede materiële staat en zijn volledig openbaar.

**INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN DE POLDER WEIJLAND,
1723-1878**

STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

- . Notulen van de vergaderingen van het bestuur en van het bestuur met stemgerechtigde ingelanden, van de polder Weijland, 1871-1878, en van de polder Weijland en De Bree, 1879-1920.

NB: Zie invnr 35.

- . Repertoria van akten, opgesteld of afgegeven door de besturen van de Meijepolder, de Noordzijderpolder, de Zuidzijderpolder en de polders Weijland en Weijpoort, opgemaakt ten behoeve van de afdracht van zegelrecht, 1816-1820 en 1849-1877.

NB: Zie archief van de Meijepolder (H102), invnr 5.

STUKKEN BETREFFENDE AFZONDERLIJKE ONDERWERPEN

A. Bestuur

1. Akten van eedsaflegging door de benoemde heemraden Simon de Jong, Cornelis Twaalfhoven en Matthijs Albertus Moons, 1833-1835. 3 stukken
- . Registers van processen-verbaal van eedsaflegging door bestuurs- en personeelsleden van de Meijepolder, de Noordzijderpolder, de Zuidzijderpolder en de polders Weijland en Weijpoort, met aantekeningen van de afdracht van het zegelrecht voor de betreffende aktes, 1835-1856.
- NB: Zie archief van de Meijepolder (H102), invnrs 8-10*
2. Stukken betreffende de benoeming tot voorzitter van J. van Dam Jz, 1870, en van S. Verlaan, 1874 en 1876. 1 omslag

B. Personeel

- . Registers van processen-verbaal van eedsaflegging door bestuurs- en personeelsleden van de Meijepolder, de Noordzijderpolder, de Zuidzijderpolder en de polders Weijland en Weijpoort, met aantekeningen van de afdracht van het zegelrecht voor de betreffende aktes, 1835-1856.
- NB: Zie archief van de Meijepolder (H102), invnrs 8-10.*
3. Stukken betreffende de sollicitatie door Arie van 't Riet naar de functie van molenaar in plaats van zijn broer Maarten van 't Riet, 1873. 1 omslag

C. Eigendommen

4.	Processen-verbaal van de openbare verpachting van de Weijlandsekamp, 1793 en 1818-1877.	1 omslag
5.	Onderhandse akten van verhuur van hooiland, eigendom van de polder, 1805, 1862, 1869 en 1877.	1 omslag
--.	Processen-verbaal van de gezamenlijke openbare verpachting door de besturen van de Meijpolder, de Noordzijderpolder, de polders Weijland en Weijpoort en de Zuidzijderpolder van percelen hooiland in eigendom van die polders, 1812-1813, 1816-1817 en 1819-1826.	

NB: Zie het archief van de Meijepolder (H102), invnr 26.

6.	Processen-verbaal van de openbare verpachting van percelen wei- en hooiland in de polder, 1816 en 1827-1874.	1 omslag
7.	Proces-verbaal van de openbare verkoop van hout nabij de watermolen, 1876.	1 stuk

D. Financiën

1. Begrotingen en rekeningen

8.	Begrotingen van ontvangsten en uitgaven, met memories van toelichting en besluiten tot wijziging van de begroting, 1870-1878.	1 omslag
9.	Rekeningen van ontvangsten en uitgaven, 1806, 1810-1825 en 1869-1878.	1 omslag
10-11.	Bijlagen bij de rekeningen, 1796, 1807-1825 en 1869-1878.	2 pakken
	10 1796 en 1807-1825;	
	11. 1869-1878.	

2. Omslag en inning van polderlasten

--	Legger van grondeigenaren voor de heffing van het Rijnlands morgengeld in de Meijepolder, de Noordzijderpolder, de polders Weijland en Weijpoort en de Zuidzijderpolder onder Bodegraven, 1723, bijgehouden tot 1807.	

NB: Zie het archief van de Meijepolder (H102), invnr 171.

12.	Kohieren van de omslag van polderlasten, 1810-1811, 1813-1817 en 1870-1878.	1 omslag

- . Leggers van grondeigenaars met vermelding van hun belastbaar grondbezit in de polder, vanaf 1879 het polderdeel Weijland, met alfabetische naamindex, 1871, bijgehouden tot 1974.

NB: Zie invnrs 63-64.

13. "Verzamelingslegger", staten van het totale grondbezit per eigenaar binnen de polder, 1871 en 1873-1878 (1881). 1 stuk

E. Verhouding tot hogere organen

- . Register houdende afschriften van verslagen van de gezamenlijke vergaderingen van Ingelanden van de polders onder het ambacht Bodegraven en van correspondentie en stukken betreffende een conflict tussen de waarslieden en Dijkgraaf en Hoogheemraden van het Groot-Waterschap over de rekening van dat waterschap, 1791-1792. 1 katern

NB: Zie H102, Archief van de Meijepolder, invnr 77.

14. Stukken betreffende de wijziging van het Algemeen Reglement voor de polders in Zuid-Holland, 1871. 1 omslag

F. Molen en gemaal

1. watermolen

15. Proces-verbaal met bestek van de openbare aanbesteding en gunning van het leveren en onderhouden van zeilen van de watermolen voor een periode van zes jaar aan Pieter Johannes Endenburg te Gouda, 1867. 1 stuk
16. Brieven van de firma Gebroeders Pot te Kinderdijk betreffende de levering van molenroeden voor de watermolen, 1874. 1 omslag
17. Brieven van de IJzergieterij De Prins van Oranje te 's-Gravenhage betreffende de levering van waterassen voor de watermolen, 1875-1876. 1 omslag

2. gemaal

18. Stukken betreffende de bouw van het stoomgemaal in samenwerking met de polder De Bree, 1876-1878. 1 omslag
19. Stukken betreffende de aankoop van brandstof voor het gemeenschappelijk gemaal, 1877-1878. 1 omslag

INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN DE POLDER DE BREE,
(1640) 1665-1878

STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

20.	‘Buurspraken’, notulen van vergaderingen van schout en heemraden, 1671, 1674 en 1676.	1 omslag
21.	Repertorium van akten, opgesteld of afgegeven door het polderbestuur, opgemaakt ten behoeve van de afdracht van het zegelrecht, 1859-1876.	1 katern

STUKKEN BETREFFENDE AFZONDERLIJKE ONDERWERPEN

A. Grondgebied en bestuursinrichting

22.	Brief aan Dijkgraaf en Hoogheemraden van het Groot-Waterschap van Woerden betreffende de omvang van de polder en de namen en bezoldiging van het bestuur en personeel ervan. 1857.	1 stuk

B. Bestuur

23.	Brief van G. Kievit, klerk van de ingeland Copmoijer, betreffende diens afwezigheid bij de buurspraak van de polder, 1673.	1 stuk

C. Financiën

1. Begrotingen en rekeningen

24.	Begroting, 1878.	1 stuk
25.	Rekeningen van inkomsten en uitgaven, 1665-1673, 1675-1676 en 1878.	1 omslag
26.	Bijlagen bij de rekeningen, 1668-1676, 1806, 1816-1819, 1821 en 1878.	1 omslag

2. Omslag en inning van polderlasten

27.	Kohier van de buitengewone omslag voor de reparatie van de watermolen, 1674	1 stuk
28.	Kohieren van de omslag van polderlasten, 1851, 1855, 1856 en 1878.	1 omslag

- . Leggers van grondeigenaars met vermelding van hun belastbaar grondbezit in de polder, vanaf 1879 het polderdeel De Bree, met alfabetische naamindex, 1871, bijgehouden tot 1974.

NB: Zie invnrs 65-66.

29. "Verzamelingslegger", staten van het totale grondbezit per eigenaar binnen de polder, later het polderdeel De Bree, 1862-1866, 1872 en 1881-1883. 1 deel

3. Geldleningen

30. Akten waarbij Johan Vermij, schout, en Aert Ploij, Pieter Cornelisz van Beijeren en Jacob Jansz de Jongh, als gecommiteerden voor de herbouw van de watermolen van De Bree, zich borg stellen voor de aflossing van twee geldleningen van respectievelijk 4000 en 1500 gulden, en de voormalige schout en secretaris mr Hubert van Gorcum vrijstellen van daaraan verbonden verplichtingen, 1675. 2 stukken

D. Archief

31. Lijsten van stukken, aanwezig in het polderarchief, 1846 en 1858. 2 stukken

E. Keur

32. "Schouwbrief" of keur, 1659, aangevuld in 1667, authentiek afschrift, 1702. 1 stuk
33. "Schouwbrief" of keur, 1740, afschrift, [circa 1840]. 1 stuk

F. Molen en gemaal

34. Stukken betreffende de bouw van een nieuwe watermolen, 1674-1675. 1 omslag

- . Stukken betreffende de bouw van het stoomgemaal in samenwerking met de polder Weijland, 1876-1878.

NB: Zie invnr 18.

- . Stukken betreffende de aankoop van brandstof voor het gemeenschappelijk gemaal, 1877-1878.

NB: Zie invnr 19..

**INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN DE POLDER WEIJLAND EN DE BREE,
1878-1974**

STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

35. Notulen van de vergaderingen van het bestuur en van het bestuur met stemgerechtigde ingelanden, van de polder Weijland, 1871-1878, en van de polder Weijland en De Bree, 1879-1920. 1 deel
- 36-37. Notulen van de vergaderingen van het bestuur met stemgerechtigde ingelanden, 1920-1974. 2 delen
36. 1920-1953;
37. 1954-1974.
- . Repertoria van akten, opgesteld of afgegeven door de besturen van de Meijepolder, de Noordzijdepolder, de Zuidzijdepolder en de polders Weijland en Weijpoort, opgemaakt ten behoeve van de afdracht van zegelrecht, 1816-1820 en 1849-1877.

NB: Zie archief van de Meijepolder (H102), invnr 5.

STUKKEN BETREFFENDE AFZONDERLIJKE ONDERWERPEN

I. ORGANISATIE

A. Grondgebied en bestuursinrichting

38. Bijzonder Reglement, 1878, met stukken betreffende de vaststelling en wijziging, 1878-1919. 1 omslag
39. Schetskaarten, behorend bij het Bijzonder Reglement van de polder, 1919. 2 stukken

B. Bestuur

- . Registers van processen-verbaal van eedsaflegging door bestuurs- en personeelsleden van de Meijepolder, de Noordzijdepolder, de Zuidzijdepolder en de polders Weijland en Weijpoort, met aantekeningen van de afdracht van het zegelrecht voor de betreffende aktes, 1835-1856.

NB: Zie archief van de Meijepolder (H102), invnrs 8-10.

40. Staten van stemgerechtigde ingelanden, 1880-1912 en 1919-1974. 1 omslag
41. Stukken betreffende de verkiezing, het functioneren en het ontslag van voorzitters en heemraden, 1879-1905 en 1925-1969. 1 omslag

-
42.	Stukken betreffende vermeende onregelmatigheden bij de verkiezing van bestuursleden, 1879 en 1951.	1 omslag
43.	Stukken betreffende de salarissen van het bestuur, 1914-1969.	1 omslag
44.	Besluiten van stemgerechtigde ingelanden betreffende het maximumbedrag, dat jaarlijks mag worden besteed aan vergaderkosten, 1921 en 1954-1956.	1 omslag
C. Personeel		
--.	Registers van processen-verbaal van eedsaflegging door bestuurs- en personeelsleden van de Meijepolder, de Noordzijdepolder, de Zuidzijdepolder en de polders Weijland en Weijpoort, met aantekeningen van de afdracht van het zegelrecht voor de betreffende aktes, 1835-1856.	
	<i>NB: Zie archief van de Meijepolder (H102), invnrs 8-10.</i>	
45.	Instructies voor de machinist, 1913, 1915, 1932 en 1955, met besluit tot wijziging, 1947.	1 omslag
46.	Stukken betreffende de bezoldiging van personeelsleden van de polder, 1915-1956.	1 omslag
47.	Stukken betreffende de benoeming, 1932, en het ontslag van W. de Vries als machinist, 1972.	1 omslag
48.	Ambtenarenreglementen A en B, met stukken betreffende de totstandkoming, 1932.	1 omslag
49.	Stukken betreffende het aangaan van verzekeringen tegen schade ten gevolge van het beheer van de penningmeester, 1938-1970.	1 omslag
50.	Stukken betreffende de benoeming, het functioneren en het ontslag van penningmeesters, 1939-1967.	1 omslag
51.	Instructie voor de penningmeester, 1941.	1 stuk
52.	Stukken betreffende de verkrijging van vrijstelling voor de Arbeidsinzet voor personeelsleden en leden van het kadeleger, 1943-1944.	1 omslag
53.	Stukken betreffende het ontslag van B.A.C. Zaal en de benoeming van H. van Velsen tot bode, 1944.	1 omslag

54. Stukken betreffende het ontslag van U.J. ten Hoeve, 1954, en de benoeming van I. Sluijk tot secretaris, 1955. 1 omslag

D. Eigendommen

- . Processen-verbaal van de gezamenlijke openbare verpachting door de besturen van de Meijpolder, de Noordzijdepolder, de polders Weijland en Weijpoort en de Zuidzijdepolder van percelen hooiland in eigendom van die polders, 1812-1813, 1816-1817 en 1819-1826.

NB: Zie het archief van de Meijpolder (H102), invnr 26.

55. Verzoekschrift van de afdeling Bodegraven van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw om de afzonderlijke jachtrechten van ingelanden in de polder te bundelen en die gezamenlijk te verhuren, 1888. 1 stuk
56. Stukken betreffende de verkoop van het perceel water onder de brug over de molenvliet in de Rijksstraatweg aan het Rijk, 1931-1932. 1 omslag

E. Financiën

1. Begrotingen en rekeningen

57. Begrotingen van ontvangsten en uitgaven, met memories van toelichting en besluiten tot wijziging van de begroting, 1879-1971. 1 pak
58. Rekeningen van ontvangsten en uitgaven, 1879-1970. 1 pak
59. Gecombineerde begrotingen met memories van toelichting en begrotingswijzigingen, 1972-1974, en rekeningen, 1971-1973. 1 omslag
60. Brieven van Dijkgraaf en Hoogheemraden van het Groot-Waterschap van Woerden betreffende de goedkeuring van de begrotingen en rekeningen over 1956-1972, 1961-1972. 1 omslag
61. Kasboek, 1966-1974. 1 deel

2. Omslag en inning van polderlasten

- . Legger van grondeigenaren voor de heffing van het Rijnlands morgengeld in de Meijpolder, de Noordzijdepolder, de polders Weijland en Weijpoort en de Zuidzijdepolder onder Bodegraven, 1723, bijgehouden tot 1807.

NB: Zie het archief van de Meijpolder (H102), invnr 51.

62. Kohieren van de omslag van polderlasten, 1870-1974. 1 pak
- 63-64. Leggers van grondeigenaars met vermelding van hun belastbaar grondbezit in de polder, vanaf 1879 het polderdeel Weijland, met alfabetische naamindex, 1871, bijgehouden tot 1974. 2 delen
63. Artikelnr. 1-29;
64. Artikelnr. 30-122.
- 65-66. Leggers van grondeigenaars met vermelding van hun belastbaar grondbezit in de polder, vanaf 1879 het polderdeel De Bree, met alfabetische naamindex, 1871, bijgehouden tot 1974. 2 delen
65. Artikelnr. 1-77;
66. Artikelnr. 78-217.
- . "Verzamelingslegger", staten van het totale grondbezit per eigenaar binnen de polder, later het polderdeel De Bree, 1862-1866, 1872 en 1881-1883. 1 deel
- NB: Zie invnr. 29.*
67. "Verzamelingsleggers", staten van het totale grondbezit per eigenaar in het polderdeel Weijland, 1883-1899. 1 omslag
68. "Verzamelingslegger", staten van het totale grondbezit per eigenaar in het polderdeel De Bree, 1884-1899. 1 omslag
69. "Verzamelingslegger", staten van het totale grondbezit per eigenaar binnen de polder, [circa 1960]-1974. 1 katern
- 3. Geldleningen**
70. Akten van schuldbekentenis voor geldleningen, aangegaan bij diverse personen en instellingen ter voorziening in tijdelijk kasgeld, 1902-1940. 1 omslag
71. Stukken betreffende het aangaan van een geldlening van 2000 gulden bij E.M.S. van Santen te 's-Gravenhage voor de vernieuwing van de stoomketel in het gemaal, 1905. 1 omslag
72. Besluit van stemgerechtigde ingelanden tot het aangaan van een geldlening van 15.000 gulden voor de vervanging van de stoommachine in het gemaal door een zuiggasmotor, 1914. 1 stuk
73. Onderhandse akte van geldlening van 4000 gulden bij P.J. Verhoef te Veldhuizen en A.A. Verhoef te Barwoutswaarder met besluit daartoe van stemgerechtigde ingelanden, voor de meerkosten van de plaatsing van de zuiggasmotor in het gemaal, 1915. 2 stukken

74. Stukken betreffende het aangaan van een geldlening van 30.000 gulden bij de Coöperatieve Boerenleenbank Bodegraven voor de vervanging van de zuiggasmotor van het gemaal door een dieselolietmotor, 1953-1955. 1 omslag
75. Stukken betreffende het aangaan van rekening-courantovereenkomsten bij de Coöperatieve Boerenleenbank te Bodegraven, 1953, 1955 en 1956. 1 omslag
76. Onderhandse akte van geldlening van 30.000 gulden bij de Coöperatieve Boerenleenbank Bodegraven voor de vernieuwing van het gemaal, 1954. 1 stuk
77. Stukken betreffende het aangaan van een geldlening van 27.000 gulden bij de Coöperatieve Brandwaarborgmaatschappij Nieuwerbrug en Omstreken voor de bouw van een nieuwe machinistenwoning, 1964. 1 omslag
- F. Archief**
78. Stukken betreffende het beheer van het polderarchief, 1915-1967. 1 omslag
79. Akte van overdracht van het polderarchief, met beschrijving van de aanwezige stukken, door de voormalige secretaris U.J. ten Hoeve aan zijn opvolger I. Sluijk, 1955. 1 katern
- G. Verhouding tot hogere organen**
80. Stukken betreffende de wijziging van het Algemeen Reglement voor de polders in Zuid-Holland, 1916-1956. 1 omslag
81. Buitengewoon Waterschapsreglement voor de polders in Zuid-Holland, vastgesteld met het oog op de bescherming van waterkeringen en waterwerken, met besluit tot aanvulling, 1944. 2 stukken
- II. TAAKUITVOERING**
- A. Toezicht**
- 1. Keur**
82. Stukken betreffende de totstandkoming, wijziging en herziening van de keuren, 1879-1970. 1 omslag
83. Verzoekschriften van ingelanden tot het uitroepen van vergaderingen over de keur en de handhaving ervan, 1922, 1925 en 1936. 1 omslag

2. Vergunningen

84. Stukken betreffende de verlening van vergunning aan diverse personen voor de plaatsing van molentjes voor onderbemaling, 1913-1964. 1 omslag
85. Stukken betreffende de verlening van vergunningen aan diverse personen voor het lozen van water vanuit de polder naar de Meijepolder 1919-1920 en 1955. 1 omslag
86. Vergunning, verleend door het Rijk aan P. van Dam te Nieuwerbrug voor het leggen van een buis door de Rijkstraatweg voor afvoer van regenwater onder de verplichting tot het betalen van een jaarlijkse vergoeding aan de polder, 1926. 1 stuk
87. Stukken betreffende de verlening van vergunning aan Rijkswaterstaat voor het dempen en vergraven van berm sloten ter verbetering van de Rijkstraatweg, 1933-1951. 1 omslag
88. Stukken betreffende de verlening van vergunningen aan diverse personen voor het dempen van sloten, 1940. 1 omslag
89. Vergunning, verleend aan H. Koning Fz, voor het in stand houden van een duiker in de Lage Rijndijk, met bijlagen, 1946. 1 omslag
90. Verordening op het heffen van rechten voor het verlenen van vergunningen en andere diensten door het polderbestuur, 1950. 1 stuk
91. Vergunning, verleend aan de ijsclub 'Wintervermaak' te Nieuwerbrug aan den Rijn voor het inlaten van Rijnwater voor de aanleg van een ijsbaan, 1953. 1 stuk
92. Stukken betreffende de verlening van vergunning voor de aanleg van dammen met duikers aan jhr M.A.H. Gevers, 1898, en aan C. van Dam, 1959. 1 omslag
93. Stukken betreffende de advisering over de verlening van ontgrondingsvergunningen binnen de polder, door het Groot-Waterschap van Woerden of Gedeputeerde Staten verleend aan diverse personen, 1960-1969. 1 omslag
94. Stukken betreffende de verlening van vergunning aan de Nederlandse Aardolie Maatschappij voor het verrichten van seismisch onderzoek, 1969. 1 omslag
95. Verzoekschrift om vergunning voor het leggen van gasbuizen in de Rijkstraatweg en nabij de Gloeiende Spijker door het Gemeenschappelijk Energiebedrijf Gouda en Omstreken, 1970. 1 stuk

B. Beheer en onderhoud van waterstaatswerken**1. Waterstand**

96. Stukken betreffende de aanleg en het beheer van een duiker tussen de polderdelen Weijland en De Bree ter regulering van het peil, 1907-1920. 1 omslag
97. Stukken betreffende de verlening van onderlinge hulpbemaling bij calamiteiten door en aan de Meijepolder, 1915-1955. 1 omslag
98. Peilbesluiten, 1943 en 1969, met stukken betreffende de voorbereiding en vaststelling, 1922-1969. 1 omslag

2. Waterkeringen

99. Staten van dijkwachtplichtigen, 1935, 1938-1942 en 1944-1972. 1 omslag
100. Stukken betreffende het onderhoud van en het leggen van een beschoeiing langs de molenvlietkade, 1946-1948. 1 omslag

3. Gemaal en machinistenwoning

101. Stukken betreffende de aankoop van brandstof voor het gemaal, 1880-1966. 1 omslag
102. Proces-verbaal van de openbare aanbesteding en gunning van de plaatsing van een nieuwe stoomketel in het gemaal aan de IJzergieterij De Prins van Oranje te 's-Gravenhage, 1890. 1 stuk
103. Stukken betreffende de vervanging van de stoommachine in het gemaal door een zuiggasmotor, 1914-1915. 1 omslag
104. Stukken betreffende de aanschaf, 1929-1930, en het onderhoud van een generator voor de zuiggasmotor in het gemaal, 1939-1944. 1 omslag
105. Stukken betreffende de machinistenwoning, 1939-1964. 1 omslag
106. Lijst van aanwezige gereedschappen in het gemaal, [circa 1940]. 1 stuk
107. Stukken betreffende de vervanging van de zuiggasmotor door een dieselolietmotor, 1953-1956. 1 omslag

CONCORDANS ARCHIEF POLDER WEIJLAND EN DE BREE

De concordans geeft aan welke nieuwe nummers de archiefstukken in deze inventaris hebben gekregen ter vervanging van de nummering van de *Inventaris van het archief van de polder Weijland en De Bree* door J.H. Streefland ('s-Gravenhage, 1965).

Oud	Nieuw	Oud	Nieuw	Oud	Nieuw	Oud	Nieuw
001	035	029	026	056	062	083	084
002	019	030	032	057	067	084	086
003	014	031	033	058	067	085	091
004	001	032	036	059	068	086	vvv
005	002	033	050, 101, 104	060	068	087	vvv
006	003	034	050, 101, 104	061	vvv	088	098
007	012	035	080	062	070	089	099
008	013	036	081	063	075	090	100
009	005	037	038, 039	064	036	091	102
010	006	038	040	065	090	092	071
011	004	039	041	066	057	093	072
012	005	040	042	067	057	094	103
013	008	041	041	068	058	095	073
014	009	042	041	069	058	096	103
015	010, 011	042	041	070	vvv	097	104
016	vvv	044	043, 044	071	vvv	098	vvv
017	015	045	vvv	072	vvv	099	104
018	016	046	052	073	vvv	100	104
019	017	047	048	074	082	101	vvv
020	007	048	050	075	086	102	107
021	018	049	054	076	vvv	103	107
022	022	050	053	077	vvv	104	074
023	031	051	045	078	089	105	107
024	028	052	047	079	vvv	106	105
025	029	053	078, 079	080	090	107	096
026	021	054	vvv	081	088	108	097
027	024	055	062	082	084	109	097
028	025						